

ԼԵԱԳԻՐ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

Տարեկան գինն է 150 դր. և
վեցամսեայ „ 80 „
Մեկ ծանուցումը տարիս 3 դր. է:
Ստորագրութիւնները կանխիկ են:
Ստորագրութիւնները ամեն ամսոյն 1 րո
կու 15 րո կը սկսին:

Դուք երբեք չիք լսած ինչպէս
ծախար ան առիթն վրայ է:
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ
եւ ինչ գրութիւն ծախարին պիտի
ուղարկուի. եւ ամենց կամարն ծախ-
ար խրկողն վրայ է:

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 11 ՅՈՒՆԻՍԻՐ

ՊՐԻՆՏԵՐՆ ԶԵՆՈՒՐԱԿԱՆ

ԼՈՒԵՐԵ

Մարտի 6/18, յունիս.

Յորեն կիկնայ եւ վաճառում է կայ. մէկ
կողմանէ ալ շատ ցորեն կուգայ. — Մեծաքանակ
ու խոզակը թուլ են եւ իջնալու միտում կայ.
— Սուսամ 62: 95: 75:

Փոխանակութիւն 25 05: Զօնաօսները կը
կը բարձրանան 69 63: Գօնաօսները կիկն-
ան 95/:

Լոտորա 8/20 յունիս.

Օսմանեան փոխառութիւն հիւր 85, նորը
75: — Գօնաօսներ 92/:

Եզիպտացորեն կարգի 53-56: — Յորեն
մի եւ նոյն: — Ստակը առատ: — Մարտի 6
25 45:

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Մինչդեռ քանի մը օր յառաջ բոլոր
Եւրոպայ անհարին եւ իրաւացի անհա-
գորի ու վարանայ մէջ իրաւաւոր անհա-
բեր Եւրոպայ եւ Միացեալ Միացեալ
մէջ ծագած ծանր վեճին հետեւանք տես-
ներու, Եւրոպայի կառավարութիւնը
շահաւոր համարեցաւ զիւրաքանչիւ
հասարակութեան մը պահանջանքը ա-
կանջ չկատելով, Եւրոպայ օրինակ որ պա-
հանջանքը զեջանել եւ ձեռքաւոր ըլլած
պատգամաւորաց արձակուրդ չնորհել:
Եւս անանկիւ յունիս՝ աշխարհս սոսկա-
լի պատերազմի մը աղետաբեր հետեւանք
ներէն ապառնելով՝ խաղաղութեան յա-
րաւարտութիւնը առ այժմ ապահովցուց եւ
բոլոր Եւրոպայի կառավարելու բերիւրեղ
գործիւթիւն մը պատճառեց: Եւրոպայի
ժողովրդոց եւ մանաւանդ վաճառականաց
ուրախութիւնը Մարտի 6/18 յունիս
լրագրին հետեւեալ խօսքերէն կրնայ հաւ-
կըցուի:

«Մենք ալ ամենուին հետ կը կարծե-
կնք թէ խաղաղութիւնը ծանր վտանգի մէջ
կը գտնուի, եւ թէ աշխարհս սարսափելի
պատերազմի աղետաբեր հետեւանքը մատ-
նուելու վրայ է: Բայց ուրախ ենք տես-
ներով այս օրուան օրս որ այս տիրապե-
ցիկ տպաւորութիւնները փայտանքան, եւ
կրաւորք կը յուսանք որ Եւրոպայ եւ Ե-
մերիկայի մէջ բոլորովին կարգի պիտի
մտնայ: Հաշտութեան դիտարկը պայմանը
պատգամաւորաց եւ տրուին ըլլալով, Ե-
մերիկայի կառավարութիւնը այս պայմանս
ընդունելուն պէս ամեն խեղճ եւ խոշ
խախտարար մէջ տեղէն վերցաւ: Եւս
կարեւոր եւ պատուական արդեանց վրայ
Միթի օր Ուաշինկթըն շուրջնաւազեցած
լուրերը սէտք է արդեօք տարակուսա-
կան համարել, երբ այս անգամ փոխա-
նակ մասնաւոր հեռագրական լուրերու
եւ կեղծակարծ կեղծադրութեանց բուն Մի-
ացեալ Միացեալ հրատարակած պաշ-
տօնական թղթերն ունինք մեր առջեւ, ու
լոնց մէջ քաջայայտ կը տեսնուի որ Եմե-
րիկայի կառավարութիւնը՝ Եւրոպայ տե-
րութեան պահանջանքները զիստալէն
խիչ յառաջ՝ Ուիլքս նաւապետին վար-
մունքին չէ հաւանք: Եսկէ գաւ այն նա-

մանկերն յայտնի կը ցուցնեն որ երկու
կողմանէ ալ բարի յօժարութիւն կայ եւ
զեր. եւ թէ բոլորովին սուտ ու անհիմն է
պատերազմի կողմնակիցներուն մէջ տա-
րածուած այն ենթադրութիւնները թէ
Եւրոպայ այս պարագայի մէջ խրոխտա-
նօր եւ մեծամտութեամբ վարուած ըլլայ
Եմերիկայի կառավարութեան հետ:

«Եւրոպայի Միացեալ Միացեալ պա-
տերազմի գործող պաշտօնեայ Մ. Սիւրաւարտ
Լոտորա գտնուող գետնան Մ. Մոտմ-
սին գրած մէկ նամակին մէջ ինքնայոժար
կերպով կը ծանուցանէ որ Սան Կասին
թղթի նաւապետն առանց հրամանի ըրած
է այն գործը եւ կը յուսար որ Եւրոպայ
բարեկամական ուղեով պիտի նկատէ զայն,
ու ապաքէն իր կողմանէ Լոտորա Քոն-
Որդը ալ կըսէ իւր ծանուցաւորին մէջ
թէ՝ «Եւ յուսամ որ Եւրոպայ գործակիւն
եղած նախադրեալ Միացեալ Միացեալ
գաղ կառավարութեան հաւանութեամբ
եղած չէ» եւ առանց խնայողութեան ին-
քում մը պահանջելով՝ կը յուսար որ Ե-
մերիկայի կառավարութիւնը պատշաճ
հատուցում մը պիտի տար՝ ձեռքաւոր
եղած պատգամաւորներն Եւրոպայ դե-
պանին ձեռքը յանձնելով»:

Եւրոպայ լրագրին այս մեծ ուրա-
խութիւն կը ցուցնեն այս վեճին խաղա-
ղութեամբ վերջանալուն վրայ: Թայեմ
լրագրին այս յաջող արդիւնքին պատիւը
Պաղատեայ ծանուցաւորին ըրած արդեւոր-
ութեանը ընծայելով՝ անկեղծ գովեստներ
կուղերձէ Վարօլէն կայսեր:

Պաղատեայ մէջ խօսակցութեանց եւ
այլ եւ այլ մեկնութեանց առիթ եղած են
«Վարօլէն կայսեր նոր տարւոյս սկիզբը
օտար տերութեանց դեպքանքներուն, Օրե-
րակուտին, Օրեւորդի ժողովոյն եւ Փա-
րիզի ազգայնականութեան իրեն ըրած բա-
րեկամութիւններուն տուած պատա-
խանքները»: «Աստիճ եւ, բաւ կայսրը,
Օրեւորդի վրայ որ պիտի օգնէ ինծի
սահմանադրութիւնը կատարելագործելու»
Եւս խօսքերուն, առաւառաւոր գաղափարաց
եւ սահմանադրական կառավարութեան
կողմնակիցները բարեկամ մեկնութիւն
մը տուին: Նոյնպէս Եւրոպայի նշան մը հա-
մարուեցան Իտալիոյ ազատութեան հա-
մար՝ կայսեր Հոփմ եղած գաղափարն
զորաց վրայ բնաւ խօսք մը չընելը:

Պարձեալ Փարիզի արքեպիսկո-
պոսին բարեկամութեանը տուած պա-
տախանքին մէջ ըսէր է կայսրը Պաղա-
տեայ կողմէ վրայ խօսելով թէ «Պիտեք որ
պէտք է տարգրանքներ կայսեր եւ զՎատ-
ժոյն Մատուցոյ»: Ոմանք Հոփմի դու-
րոց անհարկութիւնը ըսաւ կրնէն կայսրը
Եւրոպային այս խօսքը մէջ բերելով:

Պաղատեայ զրահաւոր նաւերուն օրէ
օր շատնալը (այսօրուան օրս ինք հատ են)
Եւրոպայ ուշադրութիւնը գրաւեց: Ինչ
տեսնանաւ Պիտեք լրագրին Փարիզի թղ-
թակիցներէն մէկը կըսէր որ բանաւորաց
թիւներն սկսեցին եւ ըսաւ երկու կողմանէ,
որպէս զի այսուհետեւ ծովաւարակ նա-
ւաց շինութիւնը գաղափարներն:

Իտալիոյ կառավարութեան պաշտօն-
եայները՝ շատերուն կարծածին հակառակ՝

անփոփոխ մնացին: «Պ. Ուիլքսը յայտ-
նէր է որ տերութեան արդի պաշտօնեայ-
ները կը բաւեն Իտալիոյ նորահաստատ
թագաւորութեան պիտոյքն հագարու հա-
մար: Թուրքիոյն յունիկարի վեցին եկած
հեռագրական լուր մը կը ծանուցանէ թէ
մեծաւոր մատին երեսփոխանաց բազմու-
թիւն մը որոշէր են համաձայնութեամբ որ
«Պ. Ուիլքսը յայտնէր է ուրիշ արդի պաշտ-
նէից ձեռնառու ըլլան: Եւրոպայի ըս-
կիւրը խորհրդարանին բարեկամութիւն
ները Վ. Ս. Եւրոպայ Եւրոպային մա-
տուցանող երեսփոխանաց պայտէս պա-
տախանք տուաւ թագաւորը»:

«Աստիճութիւն ունիմ որ սերտ
միութիւն մը յարաւոր պիտի մնայ ար-
քունեաց եւ ժողովրդեան մէջ: Եւրոպայ
մեծուն ծանօթ եղած պատճառներու հա-
մար Իտալիոյ խնդիրը անցած տարի մե-
ծաբայ չկրցաւ յաւաքելով, կը յու-
սամ որ նոր տարին աւելի բարեկամ պի-
տի ըլլայ մեզի»:

Տեսող ազգային երեսփոխանները՝ ու-
րոց զուլս կեցած էր Մ. Ուիլքսը յայտնէր
իրենց ջերմագոյն մաղթանքները ընծայե-
լով, թագաւորն այս պատախանքն տուաւ:
«Եստ բան ըսել, պարտնէր, բայց շատ
բան ունիք դեռ ընելու»: Եւ աւելցուց
թէ «Չեմ նախադրէմ միշտ ինծի խոհե-
մութիւն կապալարէ: արդ՝ աւելի բան մը
չունիմ ձեզի դուրսցնելու: Ա. Եւրոպայ Եւր-
մանուէլն այս խօսքը Եւրոպայի մէջ խիստ
հաճող արդեւորութիւն մը ըրաւ:

Եստերը կը յուսային դեռ որ Հե-
ռոփի պապը Իտալիոյ անկախութիւնը
ուրոգ տերութեանց թախանձանքը զի-
ջանելով՝ կը հաճի վերջապէս Հոփմ
քաղաքն Իտալիոյ տալու: Բայց այս յո-
սերն ի դերս եկան: Իւր տոնին օրը պա-
տերազմի պաշտօնեայն պատական զորաց
պաշտօնակարներն իրեն ներկայացուցած
ժամանակը, պապը անոնց քանի մը խօսք
ըսաւ որոնցմէ բացառելով կը տեսնուի թէ
ամենեւին միայն զուլս զեջում ընելու:

Մէքսիկայի տերութեան հետ Պաղ-
ատեայ Եւրոպայ եւ Միացեալ տերութեանց
ուրոգութեան վեճն ալ առանց պատերազմի
լուծուելուն յոյս կուտան վերջին լու-
րերը:

Մէքսիկայի կառավարութիւնը յանձ-
նաւոր եղեր է կրնէն Պաղատեայ եւ Եւր-
պայ առաջարկութիւնները կատարելու:

Պաղատեայ պաշտօնական լրագրին այս
պէս կը պատմէ նոր տարւոյս առիթ
թիւ յոյսերն պարտաւոր եղած ընդունելու-
թիւնները:

Ժամը մէկին կայսրը գահոյնց օրահը
գնաց ուր ժողովուած էին օտար տե-
րութեանց դեսպանները:

Ուրիշ կայսեր դեսպան Քիս-
լէի հոմըր գետնանց բարեկամութե-
թիւններն այս կերպով ուղերձեց կայսեր:

«Ա. Եւրոպայ տե-
«Պատրանները պատիւ ունին մե-
«Ծաւ յարգութեամբ իրենց մեծարան-
«քնն իմ բերնէս Չեմ վեհափառու-
«թեան ընծայելու նոր տարւոյս առ-
«թիւս:
«Ուրիշներ միշտ, վեհափառ Տեր,

«որ կարող ենք Պաղատեայ, Չեմ վեհա-
«փառութեան, եւ իւր Օրոշաւորութեան
«դերբաւորանքն բարօրութեանը համար
«մեր բարեկամութիւնները յայտնելու»:

Պաղատեայ պատախանքն տուաւ:
«Եւրոպայ եւ միջազգայնականութեան
«այդ բարեկամութեանը համար որ ինչ
«ծի կը բարեհաճին յայտնելու: Եւրոպայ
«տարին տեսնուի կերպով նշանաւոր եղաւ:
«աշխարհս այլ եւ այլ կողմերը պատահած
«շատ մը շփոթութիւններով եւ արքու-
«նական ընտանեաց մէջ ջախաղ կորուստ-
«ներով:

«Եւ յուսամ որ նոր սկսող տարին
«աւելի երջանիկ պիտի ըլլայ թէ՛ թագաւ-
«ւորաց եւ թէ՛ ժողովրդոց համար»:

Եւրոպայ ծերակուտին նախագահն հե-
տեւեալ խօսքերը զրուցեց կայսեր:

«Չեմ արհեստագործ կը փութայ Չեմ վե-
«հախառութեանը իւր մեծարանքն ըն-
«ծայելու: Տեսնանայ բարեկամ շրջա-
«նէ մը վերջը, 1862 տարին նոր շրջան մը
«կը բանայ: Եւրոպայ թէ Պաղատեայ բար-
«բութիւնը, կայսեր գահաւանդութիւնը
«եւ կայսերութեան մեծութիւնը աւել-
«ցընէ: Եւրոպայ եւ ծերակուտին ջերմա-
«գոյն բարեկամութիւնները, որոց ան-
«գործութեան անձնաւորութիւնը ըս-
«ածանօթ է Չեմ վեհափառութեան,
«եւ որ իւր մաղթանքները մէջ՝ կայսրէն
«եւ կայսերապետ իշխանը բնաւ կայսրէն չը
«բաժնէր»:

Պաղատեայ պատախանքն տուաւ:

«Միշտ գահաւորութեան կրօնական
«ծերակուտին կրնանէ ալ անձնանալի-
«ութեան խոստմունքները որոց դուք
«թարգմանն էք, եւ իրեն վրայ կը փոտա-
«հիմ որ պիտի օգնէ ինծի սահմանադ-
«րութիւնը կատարելագործելու, անվա-
«թար պահելով փայտանքն այն հիմ-
«նական սկզբունքները որոց վրայ կը կա-
«յանայ»:

Օրեւորդի ժողովոյն նախագահն ալ
այսպէս խօսեցաւ կայսեր:

«Ուրիշ յանուն Օրեւորդի ժողո-
«ւոյն բերելու կայսեր իւր անկեղծ անձ-
«նաւորութեան հաւատարմութեան եւ իւր
«մաղթանքն անոր կենաց երկարաձեռ-
«ութեանը համար: Միւր կ'ընէ մաղթանք-
«ները կրնէ կայսրէն հաւանք եւ կայսերա-
«գուն իշխանին համար»:

«Օրեւորդի ժողովը գիտէ որ Պաղ-
«ատեայ երջանիկութիւնը բոլորովին կապ-
«ուած է կայսերական դերբաւորանքն
«բարեկամութեանը հետ»:

Պաղատեայ պատախանքն տուաւ:

«Մեծաւ հաճութեամբ կը ընդունիմ
«ձեր ինծի յայտնած մաղթանքները: Օ-
«րեւորդի ժողովը սահմանադրութեան
«մէջ ըրած փոփոխութիւններուն մէջ
«նոր ապացոյց մը կը տեսնէ իմ կատար-
«եալ վառահաւատեան որ ունիմ իւր ի-
«մաստութեան ու հայրենասիրութեանը
«վրայ»:

Փարիզի արքեպիսկոպոսն ալ իւր եւ
Պաղատեայ կողմէն բարեկամութիւնները
կայսեր մատուցանելով, կայսրը իրեն այս
պատախանքն տուաւ:

«Մեծապէս շարժեցաւ սիրտս այդ
«աղօթքներուն համար որ երբեք կու-
«ղերձէր կայսրուհւոյն, որդւոյս եւ ին-
«ծի համար»:

« Պազդեղի կղերը » որ այսպիսի երեւե-
« ին է իւր բարեպաշտութեամբն և իւր
« առաքինութիւններովը , որ զիտէ թէ
« պէտք է ապա զՊատուածոյն Մատուծոյ
« և զկայսերն կայսեր , կրնայ վաստակ
« լալ , ապահովուցէր զինքը , իմ պաշտ-
« պանութեանս և ջերմ համակրութեա-
« նքս վրայ » :

Փարիզ հրատարակուած Ուրվիւ տե-
Տեօ Մօսկոյ հանդէսն իւր յունուար մէկ
թուոյն մէջ Սերգեյի տեղութեանց ելե-
մբայի վիճակին վրայ հետեւեալ հարձրեա-
ծութիւնները կրնէ .

« Տարօրինակ ախտ մը միանգամայնա-
մենայն տեղութեանց մէջ ճարտարեա-
պն է անխնայ դործածուած , միտուած
և վասնուած երեւոյթի ախտը : Պարթե-
ամեն տեղութիւնը մի և նոյն առնէ կը
տեսնեն որ դրամագրութեան աւերիւ կեր-
պով մը պարտէր են . և սակայն իրենց
ծախքերը դադարեցնելու ոչ խնայու-
թիւնը ունին և ոչ կարողութիւնը :

« Տաճկաստանն սկսեալ մինչև Միաց-
եալ Մասնագետները ամեն երկիրներուն մէջ
երեւոյթի վերջը բերանաբաց կը տեսնուի :
Տաճկաստան երկու երեք հարիւր միլիո-
նի քրիստոնէ չեղած խեղճ պարտքի մը
զոհ է . բայց կրկին անբաւ ստացուածո-
քը մէկ մասը և վազընէրը ծախելով
զժողովրդին չէ Օսմանեան զանձը ներա-
թեան աղաւթը և տեղութեան մէջ որ և
է կարգադրութիւն մը հաստատել , եթէ
այս միջոցը թլուծեամբ ի գործ դրուի .
Տաճկաստանի անկարգ երեւոյթը Ռուսիոյ
տեղութեան երեւոյթն է : Ռուսիա
տարակոյս չկայ որ հարուստ երկիր մըն է .
իւր երեւոյթի խեղճութիւնները կառա-
վարութեան անհամարութիւնը միայն կը
ցուցնեն , որ երկրամբողջ համար օտար
զբաղակցող գործակցութիւնը խնդրէին
վերջը ճարտարութիւն կարծեց իւր հրա-
ւերն ընդունող դրամատեղներուն վաթ-
սուն միլիոն կորուստ մը պատճառել :
Մատրիոյ երեւոյթը Ռուսիոյ երե-
մեքէն աւելի փաստաւորուեալ է . բայց
յանկրաւի . տարակոյս չկայ որ խոշոր
վիճակի մը մէջ է . բայց զոնէ այս խեղ-
ձութիւնը հրապարակելով ամենուն կը
յայտնէ . Մատրիա իւր պատգամաւո-
րաց խորհրդարանին առջև իւր երեւոյթի
վիճակը խոստովանեցաւ . որ ուրիշ բան
չէ . բայց եթէ բովանդակութիւն մը տա-
րեկան մեծագումար բացերու . որ տասնը-
չորս տարիէ ի վեր կը շարունակեն : Վար-
կը (քրեակոմիտե) արմատաւոր վերցած ըլլա-
լով , և քաղաքական վիճակը փաստաւո-
թիւն և ներդաշնակութիւն չունենալով ,
յայտնի չէ թէ ինչպէս Մատրիա այս
փոփոխութեան առջեւ պիտի կարենայ առ-
նուել : Իտալիա , միայն երկու տարուան ,
այսինքն 1861 և 1862 տարիներուն մէջը
ներքեւ ծախքովը եօթը հարիւր միլիոն բաց
մը կը ծանուցանէ . իրաւ է որ այս պակա-
սը կը լրջանէ կոր եղած փոխառութիւն
ներէն յառաջ եկած միջոցներով որ դրե-
թէ 540 միլիոն կը հասնին , և կը յուսայ
որ միացածին ալ աւելցնելով ճարմը ընէ .
չափ փափուկ և դժուարին վիճակ մը ,
որոյ փրկութիւնը կրնայ շուտով հը-
նարաւոր ըլլալ եթէ քաղաքականութիւն
նը խաղաղ գէշ խաղեր ի խաղայ : Պաղ-
ղեղի վրայ չենք խօսիլ , որ շատ ջանք չու-
նի ընելու , նորանոր տուրքեր հնարելու ,
փոխառութիւն մը ընելու , որպէս զենք
մարած փոխառէն ապստի : Միջոցով վրայ
ալ չենք խօսիլ , որ կըսեն թէ մէկ տա-
սուան մէջ երեք չորս միլիոն լեւա ծախք
ըրած է ծովային պատրաստութեանց հա-
մար , և որ եթէ Միացեալ Մասնագետ
հետ ունեցած վէճը ինչուան պատերազմի
ալ չերթայ , հաւանական է թէ այս պատ-
ճառին համար քանի մը բէնա պիտի ա-
ւելցնեն երկամիջ տուրքին վրայ : Սպա-
նիոյ խօսքն ալ չենք ընել , որոյ ել և մեա-
քը այս վերջին տասններորդ կերելի թէ պի-
տի շտապ էին . բայց իւր առակ դարձած
գոտագութեամբն հանդերձ չփոխար որ
և ի նորածին վարկը փոխողի մէջ կը ձգէ :

Իւր հին անանկութեանց զոհ եղողներուն
ըրած խառնակները չբռնելով :

« Իր մեան Միացեալ Մասնագետները »
որ այս տարիներունց անխնայ շաղկա-
թեանց և ինչպէս նաև քաղաքական դը-
ղորդմանց մէջ բոլոր աշխարհս անցան :
Մատրիոյ պատերազմի մը մէջ , որ երկու
տարի տարւոյ չքնց , երեք հազար միլիոն
նէն աւելի ծախք ըրած պիտի ըլլան որով
մէկէն ի մէկ ահագին պարտքի մը տակ
պիտի լինան . բարոյական խորին անկար-
գութիւն մը և պակասութիւն հաստա-
տանութեան և ազգու գործունեու-
թեան , ահագին կորուստ անտեսական
գործութեանց , զոր կը յուշենք լամիայն
հասարակաց Երեւոյթի սպառումը . ա-
հա այս է քաղաքական նկատմամբ 1861
տարեւոյն բուն նկարագիրը : »

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Օգոստոսի 1-ին Ինքնակալը առաջին
կարգի Մէճրիտի պատուանշան շնորհեց
Պարսից Շահին կողմանէ : Ս . Պարսիս
կաճ արտաքին կարգի գեղապան վսեմ .
Մէճրիտ Քահանա Քահանային , և Պարսիսի
կուսակալ վսեմ . Օսման փաշային :

Ուրբաթ օրը Պարսից գեղապան Ս .
սեմ . Միլլա շահէ լին խանը գեղապանու-
կան մեծ կոչումը մը ըրաւ , որուն հրա-
ւերեալ ներկայ էին բարձրագոյն Սեմ
եղապարտը , տեղութեան նախարարնե-
րը և օտար տեղութեանց գեղապանները :

Մայրաքաղաքի գաղղկական գեղապան
վսեմ . Տը Մուրիտ Մարքիզը շարաթ
օրը սպիտակութեան զնայ Յունաց Ս .
Պարսիսի :

Մայրաքաղաքի հռոմէական Պուլ-
ղարներն իրենց առաջին Պարսիսի
փախուստէն ի վեր առանց Պարսիսի
մարտի , Բեդրո Մարտիսի մոտեն
Պուլղար քահանայ մը իրենց հոգեւոր դը-
րուկ ընտրեցին և Ս . Պուլղար ալ կայ-
սերական հրովարտական հաստատեց
այն ընտրութիւնը :

Վայսերական կառավարութիւնը յանձ-
նաժողով մը կարգեց ոգելից ընդլիցաց ,
աղին և ծխախոտին վրայ դրուելիք նոր
տուրքին խնդիրը քննելու համար :

Մայրաքաղաքի վերաբերուող Ս . սեմ .
Քահանայ փաշա Վայսապաշ :

Մարտի 1-ին համարակալ շահի իւր
ընտրութեան համարակալ Քահանային .
Պարսիսի :

Մայրաքաղաքի 15 տարի վար-
ճախարութիւնը ըրած է տեղութեան մէկ
քանի աղահանգներուն :

Մայրաքաղաքի մարտի 1-ին տարեկան
Ս . Ս . Խառնարտ :

Պարսիսի , Վամանկոսի և Մար-
եայ նախկին տուրքաւոր Քիթաթ Եֆեն-
տի :

Մայրաքաղաքի , որ տեղութեան մաշա-
տանցը մէջ զանազան պաշտօններ վարած
է :

Մայրաքաղաքի շարքունի ի վեր
ամեն օր Ս . Պարսիս մարտի 1-ին գո-
մարտելով վերջին տուրքերուն հա-
տատուութեան և հաւաքման եղանակին ու
միջոցներուն վրայ կը խորհին :

Մայրաքաղաքի շարքունի ի վեր
նուցանէ որ խալիֆայ խանին գոցուելէն
ի վեր նոր Պարսիս մը հաստատուելու հա-
մար պէտք եղած կանոնները չենելու պաշ-
տօնով կարգուած և ամեն շարաթ օրերը
առաւարական գործոց պաշտօնատուր
գումարուող յանձնաժողովին իր գործը
գրեթէ ընդունելու է :

Մայրաքաղաքի յանձնաժողովին շինած նոր
կանոնին համեմատ փոխանակութեան
գործակալներն ու առաւարական միջոց-
ները երեք կարգ պէտք բաժնուին . առա-
ջինը քառասուն անձէ բաղկացեալ չորսմ ,
փոխանակաւոր և արժէթուղի փոխանա-
կելու համար . երկրորդն ութսուն անձէ

պիտի բաղկացայ փաշապաշ միջոցորդու-
թիւն ընելու համար . երկրորդն ալ քսան
անձէ պիտի բաղկացայ ծովային կամ նա-
ւական միջոցորդութեան համար :

Մայրաքաղաքի յունուար 6 թուով կը
գրեն թէ Վարապետները Սոփի վրայ
յարձակելով ու զրաւելով , կայսերական
զօրքերն անոնց վրայ քաղեր ու Սոփի
հարածեր են 70 հոգի կոտորելով անոնցմէ .

Ս . սեմ . Վալեր փաշան շարքունի ա-
պստաններուն նոր յայտարարութիւն մը
ուղղել է , որուն մէջ ներուժ և անկշա-
ւարութիւն կը խոստանայ զենքը վար զը-
նդներուն :

Ս . խոյնէն այս շարքուն եկած նա-
մանները կը ծանուցանեն թէ Բուլղարի-
Պարսիս զաղթող Պուլղարներն իրենց
յուսուածքները դիւրութիւնն ու հանդուա-
թիւնը չկրնային զանել հոն , զի ջանքեր
նորէն Բուլղարի կը դառնան ողբալի խեղ-
ձութեան մէջ : Միջին վաթսուոյն չափ
ընտանիք Ս . խոյնէն հասեր են , և տեղւոյն
կուսակալ Ս . խոյնէն փաշան զթաղով
անոնց խոշոր վիճակին վրայ , ընտանիքն
և ուրիշ ամեն հարկաւոր պիտոյք տուեր
է անոնց : Միջին զատ ընտանիքաւ կուսա-
կալը տղերք Ս . խոյնէն բժիշկին յանձ-
նել է յիշեալ խեղճներուն մէջ զանուած
բազմութիւն հիւանդները դարմանել ,
վսեմ զի գրեթէ ամենն ալ ջերմ կը բը-
նէ եղբոր :

Վայսերական բարեխնամ կառավա-
րութիւնն այս գոյացեալ անաւակ ուղղին-
քը վերադարձնելու առջի գեղեցիկութիւն մէջ դը-
նել է առջի տուրքերին իրենց դարձուել
տալէ ետեւ : օգնութեան յանձնաժողով մը
հաստատեց , որպէս զի անոնց գաղթական
գաղթած տուրքներն անարդ զնով ծախած
կարասիներն և ուրիշ ապրանքներն ալ
կառավարութեան ծախքովը զնեն ու ի-
րենց դարձուեն :

Վաւառները զրկուած թղթադրա-
մայ փոխարէն մինչև այս շարքուն մայրա-
քաղաքս հասած գումարը գումարն է 486
հազար 720 լիրո :

Օգոստոսի 1-ին Ինքնակալին տխուր
պետ Վեյլէս փաշային Բուլղարի Պեյ-
լերպէ յունութեան ասորիան տրուեցաւ :

Երեքշաբթի օրը օգոստոսի 1-ին
նախկին հետեւեալ խաթիթ շահի մայր-
նը կարգաւորեցաւ Ս . Պուլղար ի ներ-
կայութեան բոլոր նախարարաց :

Իմ մեծաշուք վեզիրս :

Ամեն մարդ գիտէ թէ երեւոյթի խնդի-
րը ամեն կառավարութեանց մէջ գործերուն
հազին է :

Սյս վերջին ժամանակներս՝ ստիպողա-
կան պատճառներու և կարգէ դուրս պա-
րագաներու ազդեալ վրայ եկած ծախքե-
րը պարտքեր յառաջ բերելու էին , ո-
րոց մէկ մասը հիմա կանոնաւորուած է ,
մնացածն ալ մասամբ մը ելած թղթա-
զրքմանովը գոցուած է : Սյս վերջին եր-
եւոյթի վարչութիւնը չիփթելով՝ այժմեան
գոտարութիւններուն պատճառ եղաւ :

Համալրուած ըլլալով որ երեւոյթի բա-
րեկարգութիւնը միայն կրնայ պատասխա-
նել մեր այն բաղձանքին որ ունինք մեր
Տեղութեան բարեկարգութիւնը իր հարա-
տուութեան միջոցներուն համեմատութեամբ
զարգացնելու համար , մեր ամեն կարգի
հաւատարմութեան կատարեալ բարեկարգութեա-
նը համար , մեր զօրքերուն ամեն կերպով
եւն ամեն տեղ բարեւոյ վիճակի մէջ ըլլա-
լու , ինչպէս նաեւ անոնց կարօտութիւն-
բոլորովն ապահովելու յարմար ըլլա-
լով միջոցներուն գործադրութեանց և
վերջապէս մեր Տեղութեան ցամաքային և
ծովական գործութեանց բաւարարութեա-
նը և ամեն վարչական բարեկարգութեանց
ի գործ դրուելուն համար , եւ այս ամեն
բարեկարգութիւնները կախում ունին Տե-
ղութեան կառավարութեան հաւաքածա-
նէն ու գործածութիւնէն , հաշիւներուն
հրապարակաւ քննուելէն և ամենուն հա-
զարգուելէն , ինչպէս նաև վարկին (քրե-
ակոմիտե) հաստատութիւնէն որ ամեն երեւոյ-

տական գործողութեանց հիմն է թէ Երաւա-

վարութեան և թէ՛ ժողովրդի նկատմամբ :

Եւ եւաքաղաքութիւնը ընտան և պաշ-
տօնական կեդրոնն է ամեն վարչութեանց ,
որոց մէկն ալ երեւոյթի հիմն է , թէպէտ մեր
ամեն պաշտօնականները միարմուրթեամբ կաշ-
խատին այս կարեւոր խնդրին , սակայն այս
նիւթին համար ամեն պէտք եղած միջոց-
ներուն անօրէնութիւնը , և ամեն տարի մեր
կառավարութեան երեւոյթի գոյակալը-
ոնք հետ մեր գանձերուն հաշուեցուցակը
չենելու ու հրատարակելու , ինչպէս նաև կե-
ցած պարտքերուն վճարումը , վերջապէս
չը վաճարութեան մէջ եղած թղթադրամին
անպատահելի իրենքը վերջնելու յարմար մի-
ջոցներ անօրէնելու և այս կերպ պարտքերուն
վճարումը չեն կրնար կատարուիլ բայց միայն
կանոնաւոր ձև մը ձեռք առնելով : Ասոր հա-
մար պէտք է նոր եկամուտներ ձեռք բերելու
հարկաւոր ըլլալիք միջոցներն ի գործ դնել ,
որպէս զի գանձը կարեւոր կատարել վերոյիշ-
եալ պարտուց վճարմանը համար անձն առած
պայմանները Մէկ խօսքով ըստ որոյ հարկ է
այս նպատակաւ ամեն պէտք եղած բարեկար-
գութիւններն ընել , ուստի երեւոյթի պաշտ-
նատան անկախ եւ յատուկ վարչութեան բը-
նութիւնը եւ իր անհանգստանալու պահե-
լով , մեր կայսերական բոլոր գանձերուն ընդ-
հանուր վերապահութիւնը Մեծ եղաքաղաք
թեան պաշտօնին հետ կը միացնենք , և այս
գերագոյն վարչութիւնն անոր կը յանձնենք :

Մեր վճարական կամքն այս է որ բաղձա-
եալ բարեկարգութիւններն անպաշտ կատար-
ւին . եւ որովհետեւ այս պարագայներուն
մէջ ձեռք առնուելիք միջոցներն ամեն կեր-
պով կատարեալ պէտք է ըլլան , եւ վերջա-
պէս՝ որովհետեւ յառաջունէն կարգուած եւ
երեւոյթի ժողովին անգամներն ալ բնականա-
բար իր հրամանին ներքեւ պիտի ըլ-
լան , եւ այն անգամայն ամենին հոռու և
ամենին ձեռնառնութեամբ խորհուրդներն
օգնականաց քաղաքի , այս նպատակին հա-
մար պէտք եղած ամեն միջոցները մասնա-
ւորապէս պիտի մտածեն , և մեր միւս պաշ-
տօնէիցը հետ խորհրդակցութեամբ հետադի-
տէ ընելիք յորձանքները ինձի պիտի ներ-
կայացնեն :

Ամենակալ Ստուած ամենուն յաջողու-
թիւն պարգեւէ և մեր ջանքերը մեր նպա-
տակին հասցունելու համար :

1278 թէճկ 19 :

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ս . Փրկչի հիւանդանոցին խնամակալ
աղնուուհի տիկնայք՝ անցեալ հինգշաբթի
օրը միարմուրթեամբ այցելութեան եր-
թալով հոն՝ առաւոտձեւն նուէրներով
միխիթարեցին յիշեալ աղջկային հաստա-
տութեան մէջ պատարարեալ խոշորներ-
ըն ու վարժարանին մէջ իրթուող որը և
անտրուած մանկուղի :

Բարեգութիւն տիկնայք ցուցցած մար-
դասեր խնամին ու անիւն հոգաւորութիւ-
նը բոլոր պատարարեցոյ միաձայն օրհնու-
թեան առիթ եղաւ , և վարժարանին
մանկուղին ալ սրտաշարժ ուղեւորներով
իրենց ջերմեանով երախտադրութիւնը
յայտնեցին անոնց :

Բերկութեամբ սրտի կը ծանուցա-
նենք մեր արգոյ ընթերցողաց թէ մայրա-
քաղաքի մէջ առաջին անգամ աղջկային
թատրերգութեան ծաշակ տուող անձ
նանուէր երկրասարդաց խումբը՝ իրենց
աղջկային անօրէնին Պ . Ս . Պեշկիթաշ-
թեան ջանիւքն ու աշխատասիրութեամբ
սկսել են դարձեալ իրենց Հայկական տե-
սարանին խաղաղութիւնները Օրթա-
ղիւղ ամեն հինգշաբթի և կիրակի գի-
շերները :

Ոչ նուազ բերկութեամբ կրնանք
նաև որ 1848ին Օրթաղիւղ հաստատ-
ուած Ս . երմանութեան թանգարանին ըն-
կերութիւնը որ բաւական արդիւնք ցու-
ցնելէ ետքը ժամանակէ մը ի վեր խա-
վանուած էր , նոյն թաղին ուսումնասէր
հասարակութեան ջանիւքը վերադարձնելու
պիտի հաստատուի աւելի կանոնաւոր և ըն-
դարձակ հիմանց վրայ :

